

Pärt-Eo Rannap
peadirektor
Riigi Tugiteenuste Keskus

Meie 12.07.2023 nr 2-1/80096/20

Märgukiri auditi „Riigi 2022. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta valitsemisalades, kellele Riigi Tugiteenuste Keskus osutab tugiteenuseid

Austatud peadirektor

Riigikontroll tegi riigi 2022. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid ministeeriumide valitsemisalades, Riigikantseleis, Riigikohtus ning Vabariigi Presidendi Kantseleis määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjade õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses. Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna.

Audititoiminguid tegid audiitorid 2022. aasta septembrist kuni 2023. aasta juunini.

Järgnevalt on kirjeldatud eksimusi ja puudusi, mille Riigikontroll tuvastas inventuuride korralduses ja dokumenteerimises, kohtuvaidlustega seotud nõuete ja kohustiste kajastamises bilansis ja bilansiväliselt, kulude arvestuses ning rahavoo koodide kasutamises. Riigikontrolli hinnangul saab valitsemisaladele tugiteenust osutav Riigi Tugiteenuste keskus aidata kaasa nimetatud vajakajäämistele lahendamisele.

1. Riigi Tugiteenuste Keskuse (RTK) läbiviidavate inventuuride korralduses ja dokumenteerimises esineb jätkuvalt puudusi

Auditi käigus kontrollisid audiitorid pisteliselt oluliste saldodega valitsemisalade nõuete ja kohustiste aastalõpu inventuuride dokumentatsiooni. Riigikontrolli tuvastatud puudused viitavad sellele, et sarnaselt varasemate aastatega vajab inventuuride korraldus parandamist ja inventuuride käigus tehtut ei dokumenteerita piisavalt.

1.1. Kirje „Võlad tarnijatele“ inventuuri korraldus ja dokumenteerimine vajab täiendamist

- Kaitseministeeriumi valitsemisala inventuuri dokumentatsioonist ei selgu alati, milliseid saldosisid ja kuidas inventeeriti ning millised olid inventuuri tulemused. Inventuuriaktis ei olnud dokumenteeritud
 - võrreldud ridasisid ja võrdluse tulemust, kui saldosisid oli võrreldud saldoandmikuga või saldokinnituskirjadega;
 - tavapäraseks majandustegevuseks hinnatud tehinguridasid, mille saldo kontrollimiseks saldokinnituskirju tarnijale ei saadeta.
- Lisaks tuvastas Riigikontroll inventuuri kontrollimisel, et Kaitseväge bilansis oli kajastatud ettemakse ja kohustis veel tasumata ettemakse eest, mis oli jäänud inventeerimisel avastamata. Tasumata ettemakseid raamatupidamises ei kajastata.

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala inventuuride dokumenteerimine on paranenud, kuid endiselt esineb puudusi:
 - saldokinnituskirja ja saldo erinevuse korral pole lisatud erinevuse kohta põhjendust;
 - ekslikult on inventuuriakti märgitud, et tarnija on saatnud saldokinnituse arve saldo kohta, kuid tegelikult kinnitas tarnija ainult tagatiste ja deposiitide saldod.

Nimetatud puuduste tõttu ei ole ainuüksi inventuuriaktist võimalik lisaselgitusi küsimata aru saada, missugusele tulemusele inventuuri käigus tehtud võrdluste puhul jõuti ning kas asutuste saldod on bilansis õiged. Riigikontrolli arvates peaksid inventuuriaktid sisaldama üheselt arusaadavat infot saldode inventeerimise ja tulemuste kohta.

1.2. Toetustega seotud nõuete ja kohustiste inventuuride korraldus vajab parandamist

Riigikontroll tutvus auditi käigus valikuliselt toetustega seotud olulisemate nõuete ning kohustistega seotud aastainventuuri dokumentatsiooniga Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis, Rahandusministeeriumis, Sotsiaalministeeriumis, Haridus- ja Teadusministeeriumis ning Kultuuriministeeriumis ja tuvastas järgmist:

- Inventuuri dokumentatsioonist ei selgu alati, kuidas saldod inventeeriti ja/või mis tulemustele jõuti.
- Toetuste valdkonnaga seotud inventeerimise põhimõtted vajavad kokkuleppimist ja põhjendamist. RTK inventuuride tegemist reguleerivas finantstoimingute korras on nõuete ja kohustiste aastalõpuinventuuri põhjalikult käsitletud, kuid ei ole selgitatud järgmisi toetuste inventeerimisega seotud küsimusi:
 - kuidas veendutakse mitteresidentidega (Euroopa Komisjon jt välisabi andjad) seotud toetuste nõuete ja kohustiste saldode õigsuses;
 - kuidas toimub saldoandmikeväliste tehingupartneritega (residendid) saldode võrdlemine;
 - kas ja kuidas toetustega seotud aastainventuuri käigus hinnatakse tagastamisele kuuluvaid toetusi (mitteabikõlblikke kulusid) bilansipäeva seisuga.

Riigikontroll juhib tähelepanu, et inventuurid on oluline sisekontrollisüsteemi osa, mille eesmärk on tagada majandustehingute kajastamise õigsus nii, et kõik nõuded ja kohustised oleks arvele võetud, kajastatud õiges perioodis ja õiges summas. Samuti peab inventuuri dokumentatsioon andma asjakohast infot inventuuri käigus tehtud võrdluste jm toimingute kohta.

Riigikontrolli soovitused Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektorile:

- pöörata inventuuriaktide koostamisel raamatupidajate tähelepanu asjaolule, et aktis sisalduv info annaks piisava ja üheselt arusaadava teabe selle kohta, mida inventuuri käigus tehti ja millisele tulemusele jõuti;
- täiustada ettemaksete inventeerimise protseduure ja veenduda, et bilansis ei kajastuks tasumata ettemakseid;
- vaadata üle toetuste aastainventuuriga seotud korraldus ja täiendada finantstoimingute korda toetuste inventeerimisega seotud põhimõtetega saldode võrdlemisel ja asutustega info vahetamisel.

2. Kohtuvaidlustega seotud nõuete ja kohustiste õigeks arvestuseks on vaja tihedamat infovahetust asutustega

Riigikontroll küsis ministeeriumitelt infot pooleliolevate kohtuvaidluste kohta, et veenduda, kas raamatupidamise aastaaruande koostamisel on seda infot arvesse võetud. Selgus, et Riigi Tugiteenuste Keskus on küsinud ministeeriumitest infot bilansiväliselt kajastatavate nõuete ja kohustiste kajastamiseks 2023. aasta alguses. Saadud infot ei ole hiljem ministeeriumitest üle

kontrollitud ega täpsustatud, kuigi raamatupidamise aastaaruande koostamisel tuleb arvesse võtta asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise vahelisel ajal ning on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Seetõttu oli valitsemisalade bilansis eraldiste ja bilansiväliselt avalikustatud nõuete ja kohustiste info osaliselt vale.

Kõik auditi käigus tuvastatud vead parandati, kuid Riigi Tugiteenuste Keskus peab edaspidi koostöös ministeeriumitega tagama, et raamatupidamise aastaaruande koostamisel on arvesse võetud kõik asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahel ning on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Riigikontrolli soovitused Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektorile koostöös ministeeriumitega:

- tagada, et raamatupidamise aastaaruande koostamisel on arvesse võetud kõik asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahelisel ajal ning on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega;
- teavitada asutusi, et algselt edastatud infot tuleb uuendada, kui ilmnevad uued asjaolud bilansikuupäeva ja aruande koostamise vahelisel ajal;
- küsida asutustelt infot varasematel aruandlusperioodidel moodustatud eraldiste kohta, et selgitada välja, kas eraldise kajastamine on jätkuvalt põhjendatud.

3. Majandamiskuludes on kajastatud muud tegevuskulud

Riigikontroll tuvastas majandamiskulude auditeerimisel mitmel juhul, et majandamiskuludes on kajastatud kahjutasud, mis tuleb kajastada muu tegevuskuluna. Kui kahjutasu makstakse ühtegi toodet või teenust vastu saamata, ei ole tegu asutuse majandamiskuluga. Eksimused põhjustasid vea nii raamatupidamises kui ka eelarve täitmise aruandes. Tehingute õigeks kajastamiseks raamatupidamises ja eelarve täitmise aruandes on oluline hinnata tehingu majanduslikku sisu. Vead parandati auditi jooksul.

Riigikontrolli soovitus Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektorile: juhtida asutuste ning raamatupidajate tähelepanu kahjutasude eristamisega seotud aspektidele ning tagada tehingute kajastamine majanduslikust sisust lähtudes.

4. Rahavoo koodide kasutamisel eksitakse

Riigikontroll tuvastas audititoimingute tegemisel mitmeid eksimusi põhivara ja eraldistega seotud tehingutes rahavoo koodide kasutamisel. Eksiti valitsemisalasisesel vara üleandmisel, vara klassi muutmisel, humanitaarabi andmisel ja eraldise kasutamisel. Riigikontroll juhib tähelepanu, et asutuste tehingutest õige ülevaate saamiseks peab rahavoo kood vastama tehingu majanduslikule sisule. Vale koodi kasutamine põhjustab vigu aastaaruande rahavoogude ja põhivara liikumise aruannetes ning eraldiste lisas.

Riigikontrolli soovitus Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektorile: kajastada tehingud raamatupidamises tehingu majanduslikule sisule vastava rahavookoodiga.

Detailsemalt on märgukirjas kirjeldatud tähelepanekud koos soovitustega esitatud märgukirja lisas 1.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovitude kohta hiljemalt **11. augustiks 2023**.

Riigikontroll tänab Riigi Tugiteenuste Keskuse teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitustest on abi Riigi Tugiteenuste Keskuse osutatava teenuse tõhustamisel ning teenuse saajate sisekontrollisüsteemi ja raamatupidamisarvestuse parandamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
peakontrolör

Ave Matsalu
Ave.Matsalu@riigikontroll.ee

Lisa 1. Märjukirja tähelepanekud detailsemalt

1. Riigi Tugiteenuste Keskuse (RTK) läbiviidavate inventuuride korralduses ja dokumenteerimisel esineb jätkuvalt puudusi

Auditi käigus kontrollisid audiitorid pisteliselt oluliste saldodega valitsemisalade nõuete ja kohustiste aastalõpu inventuuride dokumentatsiooni. Riigikontrolli tuvastatud puudused viitavad sellele, et sarnaselt varasemate aastatega vajab inventuuride korraldus parandamist ja inventuuride käigus tehtut ei dokumenteerita piisavalt.

1.1. Kirje „Võlad tarnijatele“ inventuuri korraldus ja dokumenteerimine vajab täiendamist

- Kaitseministeeriumi valitsemisala inventuuri dokumentatsioonist ei selgu alati, milliseid saldosisid ja kuidas inventeeriti ning millised olid inventuuri tulemused. Inventuuriaktis ei olnud dokumenteeritud
 - võrreldud ridasisid ja võrdluse tulemust, kui saldosisid olid võrreldud saldoandmikuga või saldokinnituskirjadega;
 - tavapäraseks majandustegevuseks hinnatud tehinguridasid, mille saldo kontrollimiseks saldokinnituskirju tarnijale ei saadeta.
- Lisaks tuvastas Riigikontroll inventuuri kontrollimisel, et Kaitseväge bilansis oli 31.12.2022. a seisuga kajastatud ettemakse ja kohustisid 784 808 eurot litsentside ja tootetoe eest, mis tasuti alles 2023. aasta veebruaris. Tasumata ettemakseid raamatupidamises ei kajastata. See eksimus oli jäänud ka inventeerimisel avastamata ning põhjustas vea ettemaksete ja kohustiste saldosises. Viga parandati auditi jooksul. Riigikontrolli hinnangul tuleb inventuuri- protseduure täiendada ning ettemaksete inventeerimisel veenduda, et ettemaksed oleksid ka tegelikult tasutud.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala inventuuride dokumenteerimine on paranenud, kuid endiselt esineb puudusi:
 - saldokinnituskirja ja saldo erinevuse korral pole lisatud erinevuse kohta põhjendust, vaid on märgitud järgmine kommentaar: saldo võrreldud ja korras, arve tasutud tähtajal;
 - RTK oli ekslikult inventuuriakti märkinud, et tarnija on saatnud saldokinnituse arve saldo kohta, kuid tegelikult kinnitas tarnija ainult tagatiste ja deposiitide saldosis.

Nimetatud puuduste tõttu ei ole ainuüksi inventuuriaktist võimalik aru saada, missugusele tulemusele inventuuri käigus tehtud võrdluse puhul jõuti ning kas asutuste saldosis on bilansis õiged. Riigikontrolli arvates peavad inventuuriaktid sisaldama üheselt arusaadavat infot saldosis inventeerimise ja tulemuste kohta ning inventuuri- protseduure tuleb täiendada veendumaks, et bilansis ei kajastuks tasumata ettemakseid.

1.2. Toetustega seotud nõuete ja kohustiste inventuuride korraldus vajab parandamist

Riigi 2022. aasta raamatupidamise koondaruandes moodustavad toetustega seotud nõuded 716,3 miljonit ning sihtfinantseerimise ettemaksed 197,9 miljonit, toetuste andmise kohustised 353,9 miljonit ja toetusteks saadud ettemaksed 906,8 miljonit eurot. Suurte saldosis tõttu on oluline, et toetustega seotud nõuete ja kohustiste inventeerimise põhimõtted oleksid kokku lepitud ja inventuurid korrektselt dokumenteeritud.

Riigikontroll tutvus auditi käigus valikuliselt toetustega seotud olulisemate nõuete ning kohustistega seotud aastainventuuri dokumentatsiooniga Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis (MKM), Rahandusministeeriumis, Sotsiaalministeeriumis (SOM), Haridus- ja Teadusministeeriumis (HTM) ning Kultuuriministeeriumis ja tuvastas järgmist:

- Inventuuri dokumentatsioonist ei selgu alati, kuidas saldosis inventeeriti ja/või mis tulemustele jõuti, sh:

- pole teada, milliseid aruandeid omavahel võrreldi, kellelt saldokinnitusi küsiti ja kellelt mitte (ei ole põhjendatud), kas ja milliste avaliku sektori esitatud teatistega (RRÜE¹ § 25 lg 7) võrdlusi tehti jne;
 - ei anna selgitamata lühendid ja üldsõnalised märkmed inventuurides (nt tehingupartneri sisene saldo, vastab SFOS infole, ei võrrelda TP9*, saldod võrreldud) tehtud toimingute ja võrdluste sisu edasi, vaid tekitavad küsimusi juurde;
 - ei ole osas inventuuriaktides (nt HTM konto 103850; RAM kontod 10386010 ja 20385010) kirjas, mis tulemuseni võrdluse käigus jõuti ehk kas tuvastati vahesid ja kas need olid põhjendatud;
 - ei ole saldovõrdluse käigus tuvastatud ebatavapäraste (nt mis ei ole seotud perioodides kajastamise erinevustega) vahede kohta alati asjakohaseid selgitusi lisatud ja/või põhjendatud nende vahede parandamata jätmist;
 - ei ole selgitatud, kas ja kuidas on lühiajaliste saldode puhul hinnatud, ega nende seas ei ole pikaajalisi toetuste ettemakseid/nõudeid ja kohustisi.
- Toetuste valdkonnaga seotud inventeerimise põhimõtted vajavad kokkuleppimist ja põhjendamist. RTK inventuuride tegemist reguleerivas finantstoimingute korras on nõuete ja kohustiste aastalõpuinventuuri põhjalikult käsitletud, kuid ei ole selgitatud järgmisi toetuste inventeerimisega seotud küsimusi:
 - Kuidas veendutakse mitteresidentidega (Euroopa Komisjon jt välisabi andjad) seotud toetuste nõuete ja kohustiste saldode õigsuses. RTK selgitusel saldokinnituskirju välispartneritele ei saadeta, sest saldod ei saa võrrelda nende kassapõhise arvestuse tõttu. Riigikontroll leiab, et sellist erisust peab sisekorras põhjendama ning sel juhul tuleb teha alternatiivseid inventuuritoiminguid, et saada kindlus saldode õigsuse kohta.
 - Kuidas toimub saldode võrdlemine saldoandmikeväliste tehingupartneritega (residendid). Auditi käigus selgus, et näiteks HTMi valitsemisala ettemaksete saldode kohta saadeti äriühingutele, sihtasutustele ja mittetulundusühingutele saldoteatised alates 5000 eurost. SOMis ja MKMis aga saldokinnituskirju ei saadetud – ühel juhul tugineti struktuuritoetuste registrist (SFOSist) tulnud kannetele ning teisel juhul küsiti asutuselt saldode kohta selgitusi. Riigikontroll leiab, et saldoandmikeväliste tehingupartnerite saldode õigsuses veendumiseks tuleb sisekorras fikseerida vajalikud põhimõtted, sh mis summast alates tuleb kinnituskirju saata ning milliseid võrdlusi SFOSiga teha, et veenduda saldode õigsuses. Riigikontroll juhib tähelepanu, et kui saldokinnituskirju ei saadeta, tekib küsimus, kuidas struktuuritoetuste registrist automaatselt tulevate kannete põhjal saab veenduda, et kõik toetustega seotud kohustised ja nõuded on raamatupidamises arvele võetud.
 - Kas ja kuidas toetustega seotud aastainventuuri käigus hinnatakse tagastamisele kuuluvaid toetusi (mitteabikõlblikke kulusid) bilansipäeva seisuga. RTKst saadud selgituse järgi tulevad tagasinõuded automaatkannetega läbi SFOSi samalaadselt toetusega. Riigikontroll leiab, et üheks aastainventuuri osaks peaks olema asutustelt info küsimine pärast bilansipäeva tehtud tagastamisotsuste kohta, mis eeldavad bilansipäeva seisuga toetustega seotud nõuete ja/või kohustiste korrigeerimist. Kui seda ei tehta õigel ajal, siis on risk, et toetustega seotud nõuded, kohustised, tulud ja kulud ei anna bilansipäeva seisuga õiget ülevaadet.

Riigikontroll juhib tähelepanu, et inventuurid on oluline sisekontrollisüsteemi osa, mille eesmärk on tagada majandustehingute kajastamise õigsus nii, et kõik nõuded ja kohustised on arvele võetud, kajastatud õiges perioodis ja õiges summas. Samuti peab inventuuri dokumentatsioon andma asjakohast infot inventuuri käigus tehtud võrdluste jm toimingute kohta.

Riigikontrolli soovitused Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektorile:

¹ RRÜE – avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend

- pöörata inventuuriaktide koostamisel raamatupidajate tähelepanu asjaolule, et aktis sisalduv info annaks piisava ja üheselt arusaadava info selle kohta, mida inventuuri käigus tehti ja millisele tulemusele jõuti;
- täiustada ettemaksete inventeerimise protseduure ja veenduda, et bilansis ei kajastuks tasumata ettemakseid;
- vaadata üle toetuste aastainventuuriga seotud korraldus ja täiendada finantstoimingute korda toetuste inventeerimisega seotud põhimõtetega saldode võrdlemisel ja asutustega info vahetamisel

2. Kohtuvaidlustega seotud nõuete ja kohustiste õigeks arvestuseks on vaja tihedamat infovahetust asutustega

Riigikontroll küsis ministeeriumitelt infot pooleliolevate kohtuvaidluste kohta, et veenduda, kas raamatupidamise aastaaruande koostamisel on seda infot arvesse võetud. Selgus, et Riigi Tugiteenuste Keskus on küsinud ministeeriumitest infot bilansiväliselt kajastatavate nõuete ja kohustiste kajastamiseks 2023. aasta alguses. Saadud infot ei ole enam hiljem ministeeriumitest üle kontrollitud ega täpsustatud, kuigi raamatupidamise aastaaruande koostamisel tuleb arvesse võtta asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahel ning on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Seetõttu oli valitsemisalade bilansis eraldiste ja bilansiväliselt avalikustatud nõuete ja kohustiste info osaliselt vale. Näiteks:

- Maaeluministeerium oli bilansivälised kohustised avalikustanud, arvestades 2023. aasta veebruaris teada saadud infot. Oleks tulnud arvesse võtta kuni aastaaruande kinnitamiseni ehk juunini 2023 toimunud sündmusi. Seetõttu oli kajastatud bilansiväline kohustis suuremana summas 186 654 eurot.
- Samuti ei olnud uuendatud infot Kaitseväge bilansiväliste kohustiste kohta. Algselt saadud info alusel oli kajastatud bilansiväliselt kohustis 216 700 eurot. Audiitorile esitatud andmed ei kattunud raamatupidamisele esitatud andmetega ning Kaitseväge täpsustas arvestust neile teadaoleva info alusel ning bilansiväliste kohustiste summaks arvestati 448 400 eurot.
- Kaitseväge ei olnud edastanud Riigi Tugiteenuste Keskusele infot ka pärast bilansipäeva lõppenud kohtuvaidluste kohta, mis on seotud varasematel perioodidel toimunud tehingutega ja mille kohta tuleb seetõttu moodustada eraldis nende kulude katmiseks. Seetõttu oli moodustamata eraldis ja kajastamata kulu vähemalt summas 13 248 eurot.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium oli kajastanud bilansivälise kohustisena 646 518 eurot, kuid edasine kohtuvaidlus ei sisaldanud enam nõuet ministeeriumile. Seetõttu ei olnud enam ka alust seda kohustist bilansiväliselt arvestada.
- Keskkonnaministeeriumi bilansiväliste kohustiste hulgas oli arvestatud nõue 1 012 618 eurot. Kuna tegemist oli poolelioleva vaidlusega, nõuet kajastada ei tule. Tehti parandus ja enam kajastatud kohustiste summat vähendati selle nõude võrra.
- Haridus- ja Teadusministeerium on hinnanud ühe kohtuvaidluse prognoosi ministeeriumile positiivsena. Seetõttu tuleb kajastada nõudesumma bilansivälise nõudena, kuid seda polnud tehtud. Auditi ajal tehti parandus ja kajastati bilansiväline nõue summas 118 820 eurot.
- Siseministeerium oli kajastanud bilansis ja bilansivälisena sama eraldise summas 8520 eurot. See viitab, et koostöös asutustega ei ole kontrollitud olemasolevate eraldiste kajastamise õigsust. Samuti oli bilansiväliste kohustiste kokkuliitmisel tehtud viga ning seetõttu oli kohustis näidatud 32 294 euro võrra väiksemana. Vead parandati ja bilansiväliselt avalikustatud kohustis suurenes 23 774 euro võrra.

Kõik tuvastatud vead parandati auditi jooksul, kuid Riigi Tugiteenuste Keskus peab edaspidi koostöös ministeeriumitega tagama, et raamatupidamise aastaaruande koostamisel on arvesse võetud kõik

asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahel ning on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Riigikontrolli soovitusel Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektorile koostöös ministeeriumitega:

- tagada, et raamatupidamise aastaaruande koostamisel on arvesse võetud kõik asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahel ja on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega;
- teavitada asutusi, et algselt edastatud infot tuleb uuendada, kui ilmnevad uued asjaolud bilansikuupäeva ja aruande koostamise vahelisel ajal;
- küsida asutustelt infot varasematel aruandlusperioodidel moodustatud eraldiste kohta, et selgitada välja, kas eraldise kajastamine on jätkuvalt põhjendatud.

3. Majandamiskuludes on kajastatud muud tegevuskulud

Majandamiskulude auditeerimisel tuvastas Riigikontroll mitmel juhul, et majandamiskuludes on kajastatud kahjutasusid, mis tuleb kajastada muude tegevuskuludena:

- Transpordiamet kajastas lepingute ennetähtaegse ülesütleamise hüvituse majandamiskuludes. Kuna tegu on tarnijale makstud lepingute ennetähtaegse ülesütleamise hüvitusega ning amet teenuseid selle eest ei saanud, ei ole tegemist majandamiskuluga, vaid muu tegevuskuluga.
- Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) kajastas kahe avariiis sattunud sõiduki kindlustusjuhtumi kahjumid ja ühe avariilise sõiduki kindlustusjuhtumi kompromisshüvitise majandamiskuludes. Tegu oli sisult kahju hüvitamisega ja asutus kaupu/teenuseid vastu ei saanud, mistõttu peaksid need kulud kajastuma majandustegevusega seotud kahjutasuna muude tegevuskulude hulgas.
- Kaitsevägi kajastas majandamiskuludes kolmandatele isikutele õppuse käigus tekitatud materiaalse kahju hüvitamise. Kaitsevägi ei saanud selle summa eest vastu ühtegi toodet ega teenust ning hüvitis tuleb kajastada majandustegevusega seotud kahjutasuna muude tegevuskulude hulgas.

Eksimused põhjustasid vea nii raamatupidamises kui ka eelarve täitmise aruandes. Tehingute raamatupidamises ja eelarve täitmise aruandes õigeks kajastamiseks on oluline hinnata tehingu majanduslikku sisu. Vead parandati auditi jooksul.

Riigikontrolli soovitus Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektorile: juhtida asutuste ning raamatupidajate tähelepanu kahjutasude eristamisega seotud aspektidele ning tagada tehingute kajastamine majanduslikust sisust lähtudes.

4. Rahavoo koodide kasutamisel eksitakse

Riigikontroll tuvastas audititoimingute tegemisel põhivara ja eraldistega seotud tehingutes rahavoo koodide kasutamisel mitmeid eksimusi:

- Siseministeeriumi valitsemisala sisese (PPA-lt Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele) vara üleandmise tehingu puhul kasutati ümberklassifitseerimisele vastavat rahavoo koodi 23, kuigi oleks pidanud kasutama valitsemisalasisesele tehingule

vastavaid koode 145 ja 245. Eksimusi rahavoo koodide kasutamisel on Riigikontroll tuvastanud ka Siseministeeriumi valitsemisala 2020. ja 2021. aasta tehingutes.

- Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas kasutati kahe Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuse põhivara puhul vara klassi muutmise tehingus rahavoo koodi 13, mille sisuks on üleviimine materiaalse põhivara grupist kinnisvarainvesteeringute gruppi. Viidatud juhul oleks olnud korrektne kasutada ümberklassifitseerimisele vastavat rahavoo koodi 23.
- Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas andsid Keskkonnaagentuur ja Keskkonnaamet Välisministeeriumile üle sõidukid, mis saadeti humanitaarabi korras Ukrainasse. Raamatupidamises kajastati need tehingud vara mahakandmisena rahavoo koodiga 12. Lähtuvalt tehingute sisust oleks need tulnud raamatupidamises kajastada põhivara tasuta üleandmisena Ukrainale rahavoo koodiga 24.
- Terviseameti eraldise kasutamisel oli kasutatud raamatupidamise kandes eraldise moodustamise rahavoo koodi 41, mitte eraldise kasutamisele vastavat koodi 06. Kuigi eraldise kohustis on bilansis summaliselt õige, kajastub aastaaruande rahavoogude aruandes ja aruande eraldiste lisas vale info.

Riigikontroll juhib tähelepanu, et asutuste tehingutest õige ülevaate saamiseks peab rahavoo kood vastama tehingu majanduslikule sisule. Vale koodi kasutamine põhjustab vigu aastaaruande rahavoogude ja põhivara liikumise aruannetes ning eraldiste lisas.

Riigikontrolli soovitus Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektorile: kajastada tehingud raamatupidamises tehingu majanduslikule sisule vastava rahavoo koodiga